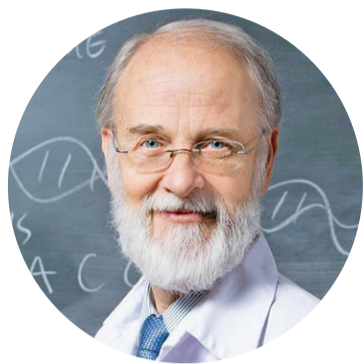

Παγκοσμιοποίηση της αντιμετώπισης

■ **Ο ΚΟΣΜΟΣ** όλος, από τους πιο δυνατούς πολιτικούς αρχηγούς μέχρι τα σπίτια των φτωχών και αδύναμων πολιτών, παρακολουθεί κάθε ημέρα την εξέλιξη της μάχης του κορωνοϊού με τον άνθρωπο. Άλλοτε τα νέα είναι καλά και άλλοτε έρχεται ο πανικός, γιατί τα περιστατικά και οι θάνατοι αυξάνονται ανησυχητικά.

Είναι ολοφάνερο πως ο εμβολιασμός είναι το πιο ισχυρό όπλο που έχουμε σήμερα για την τήσασση του ιού και τη μείωση της σοβαρότητας της αρρώστιας. Όμως, η προσοχή των ειδικών είναι στραμμένη στις συνεχείς μεταλλαγές του γονιδιώματος του ιού, που μπορεί να τον κάνουν πιο δυνατό, πιο μολυσματικό, πιο ανθεκτικό στην παρούσα ανοσία του πληθυσμού, είτε μετά από εμβολιασμό είτε μετά από νόσηση.

Κάθε φορά που ο ιός αναπαράγεται στα κύτταρα του σώματός μας, υπάρχει πιθανότητα λαθών στην αντιγραφή του γονιδιώματός του. Τα λάθη αυτά, που στη γλώσσα της επιστήμης λέγονται μεταλλαγές, είναι συνήθως επιβλαβή για τον ιό και έτσι εξαφανίζονται. Μερικές, όμως, γρήγορα σε όλο τον πλανήτη. Η παγκοσμιοποίηση της πανδημίας θέλει και παγκοσμιοποίηση της αντιμετώπισης!

© **Στυλιανός Αντωνάρακας**
Ομότιμος καθηγητής Γενετικής Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Γενεύης, μέλος Ελληνικής Ακαδημίας Επιστημών

κό πλεονέκτημα στη μάχη του με τον άνθρωπο. Αυτές τις μεταλλαγές ο ιός τις κρατά και τις χρησιμοποιεί εναντίον μας. Ετσι, λοιπόν, η εμφάνιση μεταλλαγών είναι θέμα χρόνου και ποσότητας του ιού στους ανθρώπινους πληθυσμούς. Πότε ο ιός έχει μεγάλη ποσότητα; Όταν ο πληθυσμός είναι ανεμβολίαστος! Αυτός είναι ένας άλλος λόγος για τον οποίο ο εμβολιασμός, σε πληθυσμιακό επίπεδο, είναι ένα δυνατό όπλο μας. Γιατί μειώνει το ποσόν του ιού (ικκό φορτίο) και έτσι μειώνεται και η πιθανότητα πιο παθογόνων μεταλλαγών του ιού.

Συμπέρασμα 1: Πολίτες όλου του κόσμου, εμβολιαστείτε!

Συμπέρασμα 2: Οι πλούσιες χώρες έχουν υποχρέωση να σπρώξουν το βάρος του εμβολιασμού των φτωχών χωρών, έτσι ώστε να μειωθεί η πιθανότητα μεταλλαγών που περιμένουμε να γίνουν σε φτωχές, χωρίς εμβολιαστική κάλυψη χώρες και να διασπαρούν

© **Αθηνά Λινού**
Καθηγήτρια Επιδημιολογίας, πρόεδρος Ινστιτούτου Prolepsis

Ανάγκη για ενότητα και αλληλεγγύη

■ **Η ΑΡΧΗ** της καινούργιας χρονιάς βρίσκει την ανθρωπότητα στην κορύφωση μιας τεράστιας υγειονομικής κρίσης. Στη χώρα μας ο αριθμός των κρουσμάτων έχει ήδη μεγιστοποιηθεί. Παράλληλα, είναι ακόμα άγνωστο κατά πόσο τα κρούσματα θα συνεχίσουν να αυξάνονται λόγω και του γεγονότος ότι η κρίση αυτή συμπίπτει με την περίοδο των εορτών. Οι επιπλέον άγνωστοι ακόμα παράγοντες είναι το επίπεδο της νοσηρότητας και της θνητότητας που προκαλεί η νέα παραλλαγή του κορωνοϊού. Ο μεγαλύτερος αριθμός των επιστημόνων ελπίζει ότι η ανάγκη νοσηλείας και η θνητότητα θα είναι μειωμένες. Η τεράστια, όμως, αύξηση των κρουσμάτων δεν επιτρέπει αισιοδοξία ως προς τον συνολικό αριθμό των θανάτων που πιθανόν θα παρατηρήσουμε τους επόμενους δύο με τρεις μήνες. Η κρίση αυτή βρίσκει τον πληθυσμό μας σε κατάσταση ψυχολογικής κόπωσης, άγχους, φόβου και πιθανόν κατάθλιψης. Ταυτόχρονα, σε παγκόσμιο επίπεδο, πιθανόν να δημιουργηθεί έλλειψη υλικών και υπηρεσιών, π.χ. τεστ και εμβολίων, ενώ ήδη παρατηρούνται ελλείψεις στο εργατικό δυναμικό (λόγω νόσου) σε ορισμένες επαγγελματικές κατηγορίες.

Υπάρχουν, όμως, και πολύ θετικές εξελίξεις. Κλασικό παράδειγμα είναι η παγκόσμια κατανόηση της ανάγκης για ενότητα και αλληλεγγύη, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Στη χώρα μας, η παράδοση της συνοχής και αλληλοϋποστήριξης σε οικογενειακό επίπεδο τουλάχιστον, μας βάζει σε μια σχετικά προνομιακή θέση. Το ίδιο ισχύει και για την αλληλεγγύη που ήδη βιώνουμε σε περιπτώσεις που αφορούν την υποστήριξη των ακραίων ηλικιακών ομάδων, δηλαδή την υποστήριξη των παιδιών και των ηλικιωμένων. Προσωπικά, εύχομαι στην κρίσιμη αυτή καμπή να πρυτανεύσει η σύνεση και να οδηγηθούμε σε ενότητα και έλεγχο του δικασμού που διαφαίνεται σε κάποιες μικρές ομάδες του πληθυσμού. Είναι ανάγκη να κατανοήσουμε όλοι το γεγονός ότι ο ιός είναι δίπλα μας και θέτει σε κίνδυνο τη ζωή και την υγεία όλων μας. Οι προσπάθειές μας τη στιγμή αυτή ας επικεντρωθούν τόσο στον έλεγχο της πανδημίας, μέσω του εμβολιασμού και των μέτρων ατομικής και κοινωνικής προστασίας, όσο και στη συστηματική υποστήριξη ευάλωτων κοινωνικά και οικονομικά ομάδων. Μέσα από την καρδιά μου εύχομαι κι αυτή τη φορά να αναδειχθούμε παγκόσμιοι ηγέτες σε επίπεδο ανθρωπιάς και αλληλεγγύης.

Να είμαστε προετοιμασμένοι για τα επόμενα πανδημικά κύματα

■ **ΜΕΤΑ** από δύο χρόνια πανδημίας και ύστερα από την αποτίμηση των επιδημιών που προκλήθηκαν μετά το δεύτερο μισό του 20ού αιώνα από «νεοεμφανιζόμενους» ιούς (HIV, Embola, MERS-CoV κ.λπ.) σημαντικό τμήμα της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας εκτιμά ότι βρισκόμαστε πλέον στην εποχή της επανεμφάνισης των επιδημιών ιογενών λοιμωδών νοσημάτων ως αποτέλεσμα της διαταραχής της ισορροπίας των οικοσυστημάτων - δηλαδή της σχέσης των οργανωμένων ανθρώπινων κοινωνιών με την άγρια φύση. Σύμφωνα με επιφανείς ιολόγους και λοιμωξιολόγους, τα βιολογικά χαρακτηριστικά των «νεοεμφανιζόμενων» ιών, σε συνδυασμό με τα βιολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των σύγχρονων ανθρώπινων πληθυσμών (τουλάχιστον στις αναπτυγμένες κοινωνίες), οδηγούν στην ανατροπή της βασικής θέσης που διατυπώθηκε από τον Pasteur, σύμφωνα με την οποία ένα λοιμώδες νόσημα είναι αποτέλεσμα ενός παθογόνου οργανισμού που αντιμετωπίζεται με αποτελεσματικά φάρμακα κατά του παθογόνου οργανισμού και η λοίμωξη προλαμβάνεται με εμβολιασμό πλήρους (100%) αποτελεσματικότητας.

Η στρατηγική αντιμετώπισης της πανδημίας, σύμφωνα με τις διεθνείς κατευθυντήριες οδηγίες και τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, πρέπει να είναι συνολική και να περιλαμβάνει κατ' αρχάς την

© **Γρηγόρης Γεροτζιάπας**
Καθηγητής Αιματολογίας, Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Σορβόνης, υπεύθυνος Τμήματος Θρόμβωσης, Νοσοκομείο Tenon, Παρίσι

πρόληψη από τη λοίμωξη με τον ιό και τη σοβαρή νόσηση. Τον σκοπό αυτόν εξυπηρετούν ο μαζικός καθολικός εμβολιασμός και η ανάπτυξη εμβολιαστικής κουλτούρας. Επίσης, την ανίχνευση και πρόνοια για έγκαιρη διάγνωση των ασθενών με COVID-19 που έχουν κίνδυνο επιδείνωσης της νόσου, καθώς και την εφαρμογή των συνιστώμενων θεραπευτικών στρατηγικών, προσαρμοσμένων στη φάση εξέλιξης του νοσήματος. Η Ιστορία διδάσκει ότι όλες οι πανδημίες κάποτε τελειώνουν, αλλά δεν μπορούμε να προβλέψουμε πότε θα έρθει το τέλος τους. Για τον λόγο αυτόν, πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι για τα επόμενα πανδημικά κύματα. Η προετοιμασία των πολιτών αλλά και των κοινωνιών μας είναι έργο του κράτους. Η επώδυνη διατήρηση της πανδημίας ανέδειξε την ανάγκη παρέμβασης του κράτους για την αποτελεσματική εφαρμογή των τριών αρχών αντιμετώπισης της πανδημίας. Η εμπειρία χωρών τόσο στη Δύση όσο και στην Ανατολή έδει-

ξε ότι η οργανωμένη παρέμβαση του κράτους μπορεί να προστατεύσει την υγεία των πολιτών και να διατηρήσει την οικονομία και την κοινωνική ζωή. Ανέδειξε επίσης την ανάγκη της κοινωνικής αλληλεγγύης στη διαδικασία διατήρησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής που απειλείται από την κρίση δημόσιας υγείας.

Το παράπλευρο όφελος από την πανδημία

■ **«ΜΗΝ ΑΦΗΣΕΙΣ** καμιά μεγάλη κρίση να πάει χαμένη», δήλωσε ο Ραμ Εμάνιουελ, διευθυντής του γραφείου του Ομπάμα. Θα σκεφτόταν μάλλον ότι στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο γεννήθηκε η χημειοθεραπεία και ότι κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ δημιουργήθηκαν οι ΜΕΘ. «Τι θα μπορούσε να μείνει σαν παράπλευρο όφελος», αναρωτιέται κάποιος μπαίνοντας στην τρίτη χρονιά πανδημίας. Ο,τι δεν κάναμε μέχρι σήμερα και πρέπει να γίνει άμεσα είναι η απάντηση.

➤ Να ξαναγυρίσουμε σε ένα πλήρως εξοπλισμένο ΕΣΥ, που έχει επάρκεια γιατρών και νοσοκόμων, που κατανέμεται ορθολογικά στην πρωτεύουσα και στην περιφέρεια.

➤ Να δώσουμε χρήματα και κίνητρα στους υγειονομικούς να στελεχώσουν ένα νέο ΕΣΥ.

➤ Να ενισχύσουμε την πρωτοβάθμια περίθαλψη.

➤ Να επανεξετάσουμε ρεαλιστικά τη σχέση δημόσιας και ιδιωτικής Ιατρικής.

➤ Να ξεκινήσουμε εκστρατεία ενημέρωσης πόρτα-πόρτα για τα εμβόλια και τους κανόνες υγείας, να βάλουμε την εκπαίδευση των παιδιών σε συνθήκες που προάγουν τη σωματική και ψυχική υγεία σαν άμεση προτεραιότητα.

© **Οθων Ηλιόπουλος**
Αναπληρωτής καθηγητής Ιατρικής και κλινικός ογκολόγος στο Harvard Medical School και στο Massachusetts General Hospital Cancer Center

➤ Να επιστρατεύσουμε την τοπική αυτοδιοίκηση στη χάραξη και εφαρμογή όχι μόνο της αντιμετώπισης της πανδημίας, αλλά και μιας μακροχρόνιας στρατηγικής στην εφαρμογή της πολιτικής δημόσιας υγείας. Να την κάνουμε εταίρο στον εμβολιασμό και στην πρόληψη.

➤ Να οργανώσουμε μια σοβαρή και πραγματική υπηρεσία δημόσιας υγείας και ένα πραγματικό Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων που θα καταγράφει σε πραγματικό χρόνο τον επιδημιολογικό χάρτη της χώρας και θα εκπαιδεύει το υγειονομικό και τεχνικό προσωπικό στον συντονισμό και στην αντιμετώπιση της τωρινής και επερχόμενης κρίσης.

➤ Να εκμεταλλευτούμε την τηλεργασία και τηλεεκπαίδευση, όσο και εκεί που πρέπει να λειτουργήσει.

Το 2022 θα αφήσει ακόμα πολλές απώλειες από τον ιό, αλλά και άλλα νοσήματα που σήμερα δεν

βρίσκουν χώρο για σωστή αντιμετώπιση. Αν συνεχίσουμε να σκεφτόμαστε για την Υγεία και το κοινωνικό κράτος όπως πριν από την πανδημία, τότε θα έχουμε χάσει πολύ περισσότερα από τους καταγραφέντες θανάτους. Θα έχουμε χάσει το μέλλον μας.